

AMO.CZ

LISTOPAD 2016

BACKGROUND REPORT | XXII | OSN | DISEC | 02

Ženy v ozbrojených konfliktech

Hanka Nguyen

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

1 Úvod

Odzbrojení, které je jedním ze stěžejních témat Prvního výboru Valného shromáždění OSN pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost (Disarmament and International Security Committee, DISEC), je komplexní proces, který nespočívá pouze v odstranění samotných zbraní; vyžaduje také řešení militarizace skupiny lidí či zlepšení momentální lidskoprávní situace, a je tak třeba k němu přistupovat z různých úhlů.¹ Důležitou, avšak v minulosti často opomíjenou součástí takového procesu je ochrana a rekonvalescence civilistů postižených válkou, tedy především žen a dětí. Ženy hrají v konfliktech velmi specifickou roli. Jejich zranitelnost v kombinaci s tradičním náhledem některých společností na ženy, především jako na rodičky a udržovatelky domácnosti, je ještě větší vzhledem k měnící se povaze válečných konfliktů. Po studené válce začalo přibývat vícestranných konfliktů, v nichž figurují rebelové, dětské vojáci, žoldáci i ženské vojačky. Takové změny je přirozeně třeba reflektovat i v poválečné rekonstrukci.

Častou válečnou taktikou se stalo násilí páchané právě na ženách, ať už jde o nucené svatby nezletilých dívek, otroctví, nedobrovolnou prostituci či znásilnění. Jestliže kvůli chudobě, nezaměstnanosti nebo probíhající válce nemohou muži plnit svou roli jakožto živitelé rodiny, často se jim jako alternativní řešení jeví vstup do armády či militantní skupiny. Kombinace snadného přístupu ke zbraním, tradiční maskulinity a vojenské mentality tak často vede k násilí na ženách.²

Další důležitou otázkou, kterou je třeba se zabývat, je účast žen na řešení konfliktů či na mírových jednáních, ale i jejich zastoupení v armádě či na vysokých pozicích v OSN. Zvláštní roli pak zastávají ženy v peacekeepingových operacích. Zkušenosti z takových operací napovídají, že jejich přítomnost napomáhá budovat důvěru různých komunit, jak je rozvedeno v kapitole 6.³

V následujícím background reportu bude rozebírána role žen jakožto civilistů ve válečných konfliktech, ženská iniciativa v hnutích za mír a odzbrojení a role OSN ve snahách zlepšit postavení žen ve válkách i v důležitých institucích OSN. Návaznost jednotlivých témat je dána především snahou ukázat, jakým způsobem se ženy zapojují především v mírovém řešení válečných konfliktů a z jaké pozice dané konflikty řeší. Dokument se věnuje problematice, která je průnikem lidskoprávního a bezpečnostního aspektu. Pokrok, který společnost v poslední době učinila v oblasti ženských práv, jde ruku v ruce s eliminací násilí na ženách, a to nejen v oblastech každodenního života, ale i v ozbrojených konfliktech.

¹ Women, Disarmament, Non-Proliferation and Arms Control [online]. Women's International League for Peace and Freedom. PeaceWomen, 2011 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.peacewomen.org/node/90362>

² Focus: Women, Gender and Armed Conflict [online]. Austrian Development Cooperation. 2009 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/dac/gender-development/44896284.pdf>

³ High-level Review on Women, Peace and Security: 15 years of Security Council resolution 1325 [online]. UN Women. 2015 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.unwomen.org/en/news/in-focus/women-peace-security>

2 Role žen jako civilistů během konfliktu⁴

Zodpovědnost žen - civilistů spočívá převážně v budování komunit, podpoře rodiny a informačních kampaních. Je důležité identifikovat, jakou roli na rozdíl od vojáků a vojaček zastávají, aby bylo možné určit, jakým způsobem ženám v takové situaci pomoci.

Před ozbrojeným konfliktem se dávají do pohybu četné ženské spolky, které podněcují spolupráci a důvěru v komunitách. Vytváří také různé kampaně,⁵ které varují před vypuknutím samotného konfliktu nebo před takovým nebezpečím, jakým jsou například nedobrovolné vojenské odvozy žen a dětí. Uvnitř rodin je pak klíčové předejít militarizaci a radikalizaci. Ženy však nemusí vždy bojovat pouze za mírové ideály. V Srbsku ženy prosazovaly patriotismus a vysokou účast mužů v armádě, v Kašmíru nabádaly své syny k podpoře militantního hnutí.⁶

Během ozbrojeného konfliktu zajišťují ženy většinou přežití vlastní rodiny. Mohou fungovat jako mediátoři zneprátených stran, prosazovat práva civilistů postižených válkou a udržovat pořádek a spravedlnost v utečeneckých táborech. Jejich úkolem je však také převzít role dosud zastávané osobami, které odešly do armády – obvykle se jedná o zajištění rodinného příjmu či převzetí úlohy hlavy rodiny. Například po kambodžské občanské válce se počet domácností vedených ženami zvětšil o jednu třetinu. Je důležité zmínit, že práce, kterou ženy během konfliktů převezmou po mužích, jim po skončení války bohužel často nezůstane kvůli přetrvávajícím genderovým předsudkům, a musí si tudíž hledat zaměstnání jinde.

Po konfliktu by se ženy měly v ideálním případě účastnit mírových jednání – především proto, že jejich zkušenosti se liší od toho, co muži zažili na bojištích a v armádách, a reflektují potřeby civilního obyvatelstva. Například Mano River Women's Peace Network (MARWOPNET), organizace, kterou vytvořily ženy z Guiney, Libérie a Sierra Leone, se v roce 1999 a 2002 zúčastnila mírových jednání ohledně konfliktů v západní Africe.⁷ V jihovýchodní Nigérii hrály ženy významnou roli při vytváření koalic mezi jednotlivými ozbrojenými skupinami; i přes nezpochybnitelně důležitou úlohu při řešení konfliktu však nebyly přizvány k mírovým vyjednáváním.⁸

⁴ Focus: Women, Gender and Armed Conflict [online]. Austrian Development Cooperation. 2009 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/dac/gender-development/44896284.pdf>

⁵ Jako příklad lze uvést například organizaci Women in Black, která vznikla v Izraeli během první intifády, kdy ženy držely noční hlídky v zájmu bezpečí svých rodin či pořádaly různé demonstrace, a postupně se rozrostla v celosvětové protiválečné hnutí.

⁶ Údaje pochází z prezentace pracovnice OSN, Francis Stewartové. Její prezentace je dostupná z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=oahUKEwiO9PaVt4rPAhXKOxQKHflhA64QFggBMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.un.org%2Fen%2Feco_soc%2Fjulyhls%2Fpdf10%2Ffrances_stewart.pptx&usg=AFQjCNFwTZ965mPK6naCdQiYQAKIcA2OAw&sig2=SAPMpOxSf-FtkXR_4OMGUw&bvm=bv.132479545,d.bGg

⁷ Mano River Women in Peace Network (MANWOPNET). 2009 [cit. 2016-09-12]. Dostupné z: <http://www.c-r.org/organisation-profile/mano-river-women-peace-network-marwopnet>

⁸ Údaje pochází z prezentace pracovnice OSN, Francis Stewartové. Její prezentace je dostupná z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=oahUKEwiO9PaVt4rPAhXKOxQKHflhA64QFggBMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.un.org%2Fen%2Feco_soc%2Fjulyhls%2Fpdf10%2Ffrances_stewart.pptx&usg=AFQjCNFwTZ965mPK6naCdQiYQAKIcA2OAw&sig2=SAPMpOxSf-FtkXR_4OMGUw&bvm=bv.132479545,d.bGg

3 Historie ženských hnutí za mír a odzbrojení⁹

Jednou z prvních ženských iniciativ byl protest téměř 1 200 žen proti 1. světové válce, který později zformoval základy pro *Women's International League for Peace and Freedom* (WILPF). Jedná se o nejstarší ženskou organizaci pro mír, která funguje dodnes. Jejím cílem je nejen zlepšit lidskoprávní situaci žen po celém světě, ale především bojovat za úplné odzbrojení,¹⁰ prosadit větší účast žen na mírových jednáních a peacekeepingových operacích¹¹ a zlepšit rychlost a účinnost spolupráce během válečných krizí.¹²

Studená válka dala v roce 1959 vzniknout organizaci *European Women Against Nuclear Disarmament*, která na téma atomových zbraní zorganizovala konferenci v italském Brunate. Další významný protest proti jaderným zbraním vznikl na popud hnutí *Women Strike for Peace*, jemuž se podařilo shromáždit 50 000 protestujících žen napříč celými Spojenými státy.¹³

Podobné akce vznikaly i na ostatních kontinentech. V srpnu roku 2000 se více než 1 800 žen shromáždilo v Hirošimě a podpořilo jaderné odzbrojování. Během liberijské války se zformovalo hnutí *Liberian Women's Initiative* otevřené všem bez ohledu na etnický, sociální či náboženský původ. Dále organizace *Coalition of Women for a Just Peace* svedla dohromady izraelské a palestinské ženy. Z uvedených příkladů lze vyvodit, že pokud je na jakémkoliv kontinentu rozpoután konflikt, často se objeví menší či větší skupina žen, která proti konfliktu bojuje nejen zbraněmi, ale i protesty, debatami a osvětou.

4 Women's International League for Peace and Freedom¹⁴

Již zmiňovaná organizace WILPF má dlouhou historii a je nejstarší protiválečně zaměřenou ženskou NGO na světě.¹⁵ Velmi úzce spolupracuje s OSN a v ECOSOC získala status konzultanta.¹⁶ Momentálně má čtyři základní programy – *Disarmament*, *Human Rights*, *Women, peace and security* a *Crisis Response*, přičemž program *Disarmament* je svým zaměřením na odzbrojení a bezpečnost pro DISEC nejvýznamnější.

V rámci programu *Disarmament* byl v roce 1999 zahájen projekt *Reaching Critical Will*, který se momentálně zabývá odzbrojováním a také genderovými aspekty války.¹⁷ Monitoruje všechny důležité události ohledně jaderných zbraní, SALW, dronů, autonomních zbraňových systémů a tak dále. Shromažďuje také veškeré

⁹ *Focus: Women, Gender and Armed Conflict* [online]. Austrian Development Cooperation. 2009 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/dac/gender-development/44896284.pdf>

¹⁰ Program „*Reaching Critical Will*“.

¹¹ Program „*Women, Peace and Security*“.

¹² Program „*Crisis Response Programme*“.

¹³ *Dagmar Wilson, Anti-Nuclear Leader, Dies at 94* [online]. HEVESI, Dennis. New York Times. 2011 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2011/01/24/us/24wilson.html>

¹⁴ *A short introduction* [online]. Women's International League for Peace and Freedom. [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://wilpf.org/wilpf/who-we-are/>

¹⁵ *About us* [online]. PeaceWomen. [cit. 2016-11-06]. Dostupné z: <http://www.peacewomen.org/about-us>

¹⁶ Status konzultanta může být udělen různým nevládním organizacím, které mají přístup na jednání ECOSOC. Jednalo se o první způsob, jakým se NGOs začaly zapojovat do debat na půdě OSN. Více informací zde: <http://csonet.org/index.php?menu=17>

¹⁷ Genderovými aspekty války je myšleno využívání znásilnění, zotročování a nucených sňatků jakožto válečné taktiky – jedná se o metody zastrašování, které jsou nejčastěji uplatňovány vůči ženám.

informace o snahách OSN o odzbrojení, od konferencí přes různé studie až po rezoluce. Jeho webové stránky jsou tak pro vás cenným zdrojem.¹⁸

5 Program OSN „Women, peace and security“

Women, peace and security je program OSN, který prosazuje principy sedmi rezolucí Rady bezpečnosti¹⁹ – některé z nich jsou popsány níže. Zasazuje se také o zapojení více žen do peacekeepingových operací. V roce 2014 bylo do peacekeepingu zapojeno 125 000 lidí, z nichž 3 % tvořily ženy - vojačky a 10 % ženy jakožto nevojenský personál. Ženy jsou přitom podle *Women, peace and security* velmi důležité při různých misích, protože snáze získají důvěru jiných žen, které zastihl válečný konflikt. Napomáhají také snížit počet konfrontací.²⁰

Program *Women, peace and security* v roce 2000 založil projekt *PeaceWomen*, který prosazuje zapojení žen v mezinárodním dění a sleduje implementaci rezolucí Rady bezpečnosti ohledně tohoto tématu. *Women, peace and security* je ve skutečnosti také název jednoho z hlavních bodů agendy OSN.

6 Ženy v peacekeepingových operacích

Účast žen na peacekeepingu se dostala do popředí až po přijetí rezoluce č. 1325 (viz kap. 7.2.1). Jak již bylo řečeno v předchozí kapitole, jejich celková účast je pouze tříprocentní, respektive desetiprocentní, z čehož drtivá většina pracuje v nevojenském prostředí – plánují například humanitární projekty, jako je výstavba zdrojů pitné vody. Jeden z členů Stabilizační mise OSN v Demokratické republice Kongo (neboli MONUSCO), Abdallah Wafy, prohlásil, že přes všechna naléhání OSN se vojenských peacekeepingových misí neúčastní příliš velké množství žen – většina z nich je přidělena na nižší pozice jako je komunikace, logistika či ošetřování raněných, což znamená, že neoperují přímo na místě, ale pracují v jednotlivých centrálech.²¹

Genderově vyváženější mírové operace se přitom ukazují být jako velmi důležité. Zkušenosti z operací v Kambodži, Kosovu, Afghánistánu či Demokratické republice Kongo napovídají, že ženy jsou mnohem efektivnější především při sběru různých informací („*intelligence gathering*“) důležitých pro úspěch mise. Ve zmiňovaném Afghánistánu dokázaly tzv. *Female Engagement Teams* proniknout do místní, silně patriarchální společnosti, získat důvěru žen a nalézt tak místa, kde byli rekrutováni noví příslušníci Tálibánu.²²

Vzhledem k tomu, že členové peacekeepingových operací jsou nejdříve členy policie či armády vlastní země a až poté jsou jednotlivými státy začleněni do peacekeepingu,²³ je třeba si uvědomit, že genderová nevyváženost misí začíná právě v domovském státu. Role v misích jsou navíc ženám přidělovány pracovníky OSN, což naznačuje, že i přes diplomatické naléhání takřka všech zemí i OSN se závazky

¹⁸ <http://www.reachingcriticalwill.org/>

¹⁹ Jedná se o rezoluce Rady bezpečnosti 1325, 1820, 1888, 1889, 1960, 2106 a 2122.

²⁰ Women in Peacekeeping [online]. United Nations Peacekeeping. [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/issues/women/womeninpk.shtml>

²¹ Female UN peacekeepers: An all-too-rare sight. The Guardian. 2015 [cit. 2016-09-11]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/global-development/2015/jan/22/female-united-nations-peacekeepers-congo-drc>

²² Why UN needs more female peacekeepers. United Nations University. 2014 [cit. 2016-09-12]. Dostupné z: <https://unu.edu/publications/articles/why-un-needs-more-female-peacekeepers.html>

²³ Troop and police contributors. United Nations. [cit. 2016-09-13]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/contributors.shtml>

z rezoluce č. 1325, které mají zajišťovat větší zapojení žen ve strukturách OSN, příliš nedodržují.

7 Konference a mezinárodní úmluvy

7.1 Rezoluce a další dokumenty OSN

7.1.1. REZOLUCE RADY BEZPEČNOSTI Č. 1325 (2000)²⁴

Rezoluce Rady bezpečnosti č. 1325 je první rezolucí v historii OSN, která se zabývá dopadem vojenských konfliktů na ženy.²⁵ Vybízí především k většímu zapojení žen v orgánech OSN a nabádá k ochraně civilního obyvatelstva před sexuálním násilím. Rozlišuje také různé potřeby mužských a ženských členů ozbrojených skupin, podporuje místní ženské iniciativy a celkově vnáší do problematiky genderový náhled, který dosud v podobných situacích scházal.

7.1.2. REZOLUCE RADY BEZPEČNOSTI Č. 1820 (2008), Č. 1888 (2009) A Č. 1889 (2009)

Rezoluce Rady bezpečnosti č. 1820²⁶ se zaměřuje na sexuální násilí páchané na civilistech a odkazuje se na rezoluci č. 1325 v tom smyslu, že považuje sexuální násilí za nástroj válečné strategie a formu mučení, a rovněž klade velký důraz na potrestání viníků. Povyšuje také sexuální násilí na válečný zločin a bezpečnostní hrozbu.

Význam rezoluce Rady bezpečnosti č. 1888²⁷ spočívá především v tom, že vyžaduje sestavení speciální jednotky a expertních týmů, které dohlédnou na správnou implementaci rezoluce č. 1820.

Rezoluce č. 1889²⁸ nabádá k většímu zapojení žen v mírových jednáních. Příkládá také klíčovou roli vzdělání, které umožňuje efektivnější řešení konfliktů.

7.1.3. PREVENTING CONFLICT, TRANSFORMING JUSTICE, SECURING THE PEACE: A GLOBAL STUDY ON THE IMPLEMENTATION OF THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL RESOLUTION 1325²⁹

Rezoluce č. 1325 podnítila vznik studie *Preventing Conflict, Transforming Justice, Securing the Peace*, která informuje, jakých cílů vytyčených v roce 2000 OSN dosáhla. Generální tajemník OSN nařídil její vytvoření podle přání Rady bezpečnosti vyjádřeného v rezoluci č. 2122 (2013), která se domnívala, že je třeba problematiku žen ve válečných konfliktech revidovat a udržet aktuální. Hlavním autorem studie se stala Radhika Coomaraswamy³⁰ a podpořilo ji 60 států, mezinárodních a regionálních organizací. Studie zjistila následující zlepšení:

²⁴ Resolution 1325 (2000) [online]. The United Nations Security Council. 2000 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1325\(2000\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1325(2000))

²⁵ In Partnership With Women: Exchange of Information And Best Practices [online]. Informal Task Force on Women, Peace and Security. European External Action Service. 2014 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/archives/features/features-working-women/working-with-women/article21_en.html

²⁶ Resolution 1820 (2008) [online]. The United Nations Security Council. 2008 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1820\(2008\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1820(2008))

²⁷ Resolution 1888 (2009) [online]. The United Nations Security Council. 2009 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1888\(2009\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1888(2009))

²⁸ Resolution 1889 (2009) [online]. The United Nations Security Council. 2009 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1889\(2009\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1889(2009))

²⁹ Preventing Conflict, Transforming Justice, Securing the Peace: A Global Study on the Implementation of United Nations Security Council resolution 1325 [online]. UN Women. 2015 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://wps.unwomen.org/~media/files/un%20women/wps/highlights/unw-global-study-1325-2015.pdf>

³⁰ R. Coomaraswamy je indická politička, která bojuje především za ženská a dětská práva. V roce 2006 ji jmenoval tehdejší generální tajemník OSN Kofi Annan tzv. „Under-Secretary-General of UN“, tedy

- Římský statut Mezinárodního soudního dvora v roce 2002 vytvořil podrobný seznam zločinů proti ženám a byl ustanoven *Special Representative on Sexual Violence in Conflict*, který se zodpovídá Radě bezpečnosti.
- Komise pro eliminaci diskriminace vůči ženám přijala doporučení č. 30 ohledně žen a jejich role v ozbrojených konfliktech, které poskytuje jednotlivým státům návod, jak se držet závazků z rezoluce č. 3125.
- Mezi lety 1990 a 2000 bylo na mírových smlouvách pouze 11 % ženských podpisů. Od doby přijetí rezoluce č. 1325 stoupl počet podpisů na 27 %. Participace žen na mírových jednáních se pozvolna zvyšuje.
- Zvýšil se počet žen na vysokých pozicích OSN.

Studie také vytyčuje body, v nichž by se mezinárodní společenství mělo v dohledné době zlepšit:

- Nebylo učiněno mnoho reálného pokroku ohledně sexuálního násilí páchaného na ženách, přestože již existuje judikatura v mezinárodním právu (viz seznam zločinů proti ženám Římského statutu Mezinárodního soudního dvora). Zákony jsou nedostatečné především na národní úrovni.
- Mezi lety 1992 a 2011 činil počet žen na velkých mírových jednáních pouze devět procent. Jen tři procenta vojenských jednotek vyslaných Radou bezpečnosti tvoří ženy a většina z nich nezastává roli vojáka. Peacekeepingovým operacím schází větší genderová diverzita, přičemž ženská přítomnost na misích zvyšuje důvěru místních.
- Pouze 54 členských států OSN vytvořilo národní plán, který se zabývá rolí žen v ozbrojených konfliktech. Většina těchto plánů se nezabývá potřebnými mechanismy implementace ani rozpočtem.
- Rozpočet programů zaměřených na ženy je příliš nízký. Z finanční humanitární pomoci je pouze 6 % určeno pro rekonvalescenci žen během válečných konfliktů či po nich.

Studie následně určila tyto základní principy dalších jednání, které byste v rámci svého jednání měli vzít v potaz:

- Rezoluce č. 1325 je pouze počátečním bodem, odkud by se ochrana žen měla odvíjet dále.
- Ženská účast na mírových jednáních je klíčová pro udržení míru a vytvoření podmínek prospěšných pro celý region postižený konfliktem.
- Podpora žen je důležitým aspektem boje proti extremismu vzhledem k jejich silné roli v rodině, kde je prevence extremismu zpravidla nejúčinnější.
- Musí být zohledněno nedostatečné financování agendy „Women, peace and security“.

7.2 Konference OSN

7.2.1. ZÁRODKY PRINCIPŮ VYTYČENÝCH V REZOLUCI RADY BEZPEČNOSTI Č. 1325

V roce 1975 byla v Mexico City uspořádána první konference o ženách (*Conference on Women*), která stanovila tři základní cíle – rovnoprávnost, rozvoj a mír. Třetí konference o ženách v Nairobi z roku 1985 pak zdůraznila důležitost role, kterou ženy hrají v oblasti odzbrojování.

7.2.2. FOURTH CONFERENCE ON WOMEN

Čtvrtá konference o ženách se konala v Pekingu a představuje milník v oblasti podpory žen v ozbrojených konfliktech. Základním dokumentem se stal *Beijing*

ve své podstatě svým zástupcem. Rovněž se stala zvláštní vyslankyní pro děti a ozbrojený konflikt. V současné době působí v indické exekutivě.

Platform for Action, který vytyčil 12 základních bodů³¹ zrovnoprávnění žen ve všech oblastech. Pro naši agendu jsou nejdůležitějšími body *Women in Armed Conflicts* a vzhledem k povaze rezoluce č. 1325 také *Women in Power and Decision-Making*.³²

Bod *Women in Armed Conflicts*³³ považuje za nejdůležitější otázky týkající se participace žen v mírových jednáních, zlepšení péče o civilisty a uprchlíky zasažené válkou a v podstatě podrobněji mapuje to, co je později shrnuto v rezoluci Rady bezpečnosti č. 1325. Poměrně detailně se také zabývá politikou, kterou by měly zastávat členské státy OSN ohledně žen a jejich role v ozbrojených konfliktech.

Bod *Women in Power and Decision-Making*³⁴ se plošně odkazuje na Deklaraci lidských práv, která uvádí, že každý má právo podílet se na vládě svého státu. Jeho hlavním podnětem je rovnoprávný přístup žen na politické pozice. Rovněž poukazuje na nutnost vzdělávání v zájmu lepšího vedení a řešení konfliktů podobně jako rezoluce Rady bezpečnosti č. 1889.

8 Závěr

Zlepšení postavení žen v ozbrojených konfliktech už není jen lidskoprávním problémem, ale mezinárodní bezpečnostní otázkou, která byla opakovaně připomínána během genocidy ve Rwandě, bosenské či liberijské války a v dalších konfliktech. Sexuální násilí se stává psychologickou zbraní. Stále častěji je také připomínáno diametrálně odlišné vnímání války ženami v porovnání s muži; začlenění žen do mezinárodní politiky tak přináší velmi důležitý náhled na příčiny a důsledky konfliktů.

Otázky k prostudování – nad čím se zamyslet?

Problematika postavení žen v konfliktech a jejich řešení je dobrou ukázkou toho, co je na OSN nejvíce kritizováno – dramatické změny a velké činy, ke kterým se zavázaly všechny tehdejší státy Rady bezpečnosti v rezoluci č. 1325, byly sice mnohokrát diplomaticky omílány, avšak žádné zásadní změny se dosud neudály. Od přijetí rezoluce č. 1325, které bylo navíc jednohlasné, již přitom uběhlo 16 let.

Jednání o tomto bodu agendy se nezakládá na diametrálně odlišných stanoviscích jednotlivých států - *UN Women* a její ideály mají své zastoupení i v takové zemi, jako je Saúdská Arábie. Každý stát samozřejmě k problematice přistupuje trochu jinak – západní státy jsou ohledně ženských práv mnohem liberálnější než africké či některé asijské země, ale vysloveně proti větší účasti žen v peacekeepingu a ve vysokých pozicích OSN se žádná země zatím nevyjádřila. Hlavním úkolem je tedy vytvořit dokument inspirovaný ideály rezoluce Rady bezpečnosti č. 1325, který naváže alespoň částečně na rezoluce č. 1820, č. 1888 či č. 1889 a který především

³¹ Body byly následující: Women and Poverty, Education and Training of Women, Women and Health, Violence against Women, Women and Armed Conflict, Women and the Economy, Women in Power and Decision-making, Institutional Mechanism for the advancement of Women, Human Rights of Women, Women and the Media, Women and the Environment, The Girl-child.

³² Rezoluce 1325 prosazuje větší zapojení žen ve strukturách OSN.

³³ The United Nations Fourth World Conference on Women: Platform For Action – Women and Armed Conflict Diagnosis [online]. UN Women. 1995 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/armed.htm>

³⁴ The United Nations Fourth World Conference on Women: Platform For Action – Women in Power and Decision-making Diagnosis [online]. UN Women. 1995 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/decision.htm>

dokáže zefektivnit zaváděná zlepšení. Při pohledu na studii popsanou v bodě 6.2.4 je jasné, že členské státy nejsou ideálům rezoluce č. 1325 dostatečně zavázané.³⁵

Je také důležité srovnat si v hlavě různé protichůdnosti, které vyvstávají z mnohočetné podoby feminismu a z nesrovnalostí vyplývajících i ze samotných rezolucí a studií OSN. Propagace většího zapojení žen v mírových misích OSN, kde by zastávaly pozici vojáka, je obtížně slučitelná s prosazováním náhledu na ženy jako na hlavy rodiny a vůdkyně domácnosti v době války. Lze samozřejmě dokument koncipovat tak, aby obsahoval jak příslib (a realizaci) pomoci ženám v civilu, tak i podporu zapojení žen v armádách. Musíte si však rozmyslet, jak oba tyto body sloučit a zformulovat, aby si neprotiřečily.

Při jednání si uvědomte, že pozitivní důsledky, které z vaší rezoluce vyplynou, nejsou nutně omezené jen na jedno pohlaví. Lze stejně tak prosazovat např. větší účast mužů na nevojenských projektech peacekeepingových operací. Rovněž mějte na paměti, že problematika žen v ozbrojených konfliktech nemá být v DISEC řešena z pohledu humanitárního, ale především bezpečnostního.

Následující otázky by vám měly sloužit jako vodítko a pomoc při psaní stanovisek i při jednání.

- Jaký přístup má vaše země k ženským právům? Do jaké míry jsou zde ženská práva prosazena?
- Odehrál se ve vaší zemi v moderních dějinách válečný konflikt? Jaký dopad měl na civilní obyvatelstvo?
- Jaká je bezpečnostní situace vaší země? Prochází vaše země poválečnou rekonstrukcí?
- Přijala vaše vláda opatření ohledně situace žen v ozbrojených konfliktech?
- Jak se vaše země zapojuje v peacekeepingových operacích?
- Jaký je podíl žen v armádě a policii vaší země?
- Jaký je podíl žen ve vládě vaší země?
- Bojuje vaše země s vysokým procentem znásilnění, odváděním žen a dětí do otroctví či nucenými sňatky?
- Učinila vaše země v poslední době nějaký významný pokrok v oblasti ženských práv?
- Řadí se vaše země spíše mezi liberální státy, nebo vnímá roli žen tradičněji? Prosazovala by spíše pomoc ženám, které jsou během konfliktu živitelkami, nebo jejich větší zapojení v politice a armádě?
- Podpořila vaše země některou z rezolucí zmíněných v kapitole 7? Zúčastnila se nějaké konference o ženách?

Doporučené zdroje

Podrobný seznam důležitých dokumentů týkajících se žen a bezpečnosti. Zahrnuje také dokumenty Evropské unie.

http://eeas.europa.eu/archives/features/features-working-women/working-with-women/article21_en.html

Doplňující seznam všech dokumentů Rady bezpečnosti o dané agendě.

<http://www.securitycouncilreport.org/un-documents/women-peace-and-security/>

The Beijing Platform for Action podrobněji.

<http://beijing20.unwomen.org/en/about>

³⁵ Je vhodné si prostudovat následující odkaz: <http://iknowpolitics.org/en/knowledge-library/website-database/list-national-action-plans-implementation-unscr-1325> - najdete v něm seznam národních politik některých zemí přijatých na popud rezoluce č. 1325. Otázkou je, do jaké míry jsou takto opatření přijatá na národní úrovni funkční.

Rozbor rezoluce Rady bezpečnosti č. 1325.

http://www.usip.org/gender_peacebuilding/about_UNSCR_1325

Genderová statistika peacekeepingových operací (vychází měsíčně).

<http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/gender.shtml>

Dokumenty, kterými se zabývá Women, peace and security.

<http://www.un.org/en/peacekeeping/issues/women/wps.shtml>

Podrobný rozbor pokroku Women, peace and security od Norwegian Peacebuilding Resource Centre.

<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/co23ddcf55e94a08197a7224a857fe44.pdf>

Ještě podrobnější rozbor pokroku Women, peace and security od Oxfam.

https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/bn-women-peace-security-unscr1325-030915-en.pdf

Zdroje

- A short introduction [online]. Women's International League for Peace and Freedom. [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://wilpf.org/wilpf/who-we-are/>
- Dagmar Wilson, Anti-Nuclear Leader, Dies at 94 [online]. HEVESI, Dennis. New York Times. 2011 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2011/01/24/us/24wilson.html>
- Female UN peacekeepers: An all-too-rare sight. The Guardian. 2015 [cit. 2016-09-11]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/global-development/2015/jan/22/female-united-nations-peacekeepers-congo-drc>
- Focus: Women, Gender and Armed Conflict [online]. Austrian Development Cooperation. 2009 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/dac/gender-development/44896284.pdf>
- High-level Review on Women, Peace and Security: 15 years of Security Council resolution 1325 [online]. UN Women. 2015 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.unwomen.org/en/news/in-focus/women-peace-security>
- In Partnership With Women: Exchange of Information And Best Practices [online]. Informal Task Force on Women, Peace and Security. European External Action Service. 2014 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/archives/features/features-working-women/working-with-women/article21_en.html
- Mano River Women in Peace Network (MANWORPNET). 2009 [cit. 2016-09-12]. Dostupné z: <http://www.c-r.org/organisation-profile/mano-river-women-peace-network-marwopnet>
- Preventing Conflict, Transforming Justice, Securing the Peace: A Global Study on the Implementation of United Nations Security Council resolution 1325 [online]. UN Women. 2015 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://wps.unwomen.org/~media/files/un%20women/wps/highlights/unw-global-study-1325-2015.pdf>
- Resolution 1325 (2000) [online]. The United Nations Security Council. 2000 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1325\(2000\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1325(2000))
- Resolution 1820 (2008) [online]. The United Nations Security Council. 2008 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1820\(2008\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1820(2008))
- Resolution 1888 (2009) [online]. The United Nations Security Council. 2009 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1888\(2009\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1888(2009))
- Resolution 1889 (2009) [online]. The United Nations Security Council. 2009 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1889\(2009\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1889(2009))
- The United Nations Fourth World Conference on Women: Platform For Action – Women in Power and Decision-making Diagnosis [online]. UN Women. 1995 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/decision.htm>
- Troop and police contributors. United Nations. [cit. 2016-09-13]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/contributors.shtml>

Why UN needs more female peacekeepers. United Nations University. 2014 [cit. 2016-09-12]. Dostupné z: <https://unu.edu/publications/articles/why-un-needs-more-female-peacekeepers.html>

Women, Disarmament, Non-Proliferation and Arms Control [online]. Women's International League for Peace and Freedom. PeaceWomen, 2011 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.peacewomen.org/node/90362>

Women in Peacekeeping [online]. United Nations Peacekeeping. [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/peacekeeping/issues/women/womeninpk.shtml>

The United Nations Fourth World Conference on Women: Platform For Action – Women and Armed Conflict Diagnosis [online]. UN Women. 1995 [cit. 2016-07-23]. Dostupné z: <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/armed.htm>

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Autoři

Autorka: Hanka Nguyen

Imprimatur: Robert Květoň, Filip Jelínek

Odborná spolupráce: Jakub Záhora, Výzkumné centrum AMO

Jazyková úprava: Daniel Netrval, Zdeněk Nevřivý, Jana Fialová

Technická úprava: Jan Hlaváček

Background report slouží jako vzdělávací materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

Generální partner

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Evropská
komise

Zastoupení v České republice

OD Komerční banky

METROPOLITNÍ
UNIVERZITA PRAHA

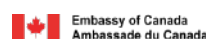
Městská
část
Praha
6

US
embassy

AMBASADA
SANTO SEDE
PRAHA

Embassy of Canada
Ambassade du Canada

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ